DOMSTOLENS DOM (Femte Afdeling)

4. december 2003 *

I sag C-92/02,

angående en anmodning, som Arbeidsrechtbank van het Arrondissement Tongeren (Belgien) i medfør af artikel 234 EF har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

Nina Kristiansen

mod

Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, som ændret og ajourført ved Rådets forordning (EF) nr. 118/97 af 2. december 1996 (EFT 1997 L 28, s. 1) og af Rådets forordning nr. 1612/68/EØF af 15. oktober 1968 om arbejdskraftens frie bevægelighed inden for Fællesskabet (EFT 1968 II, s. 467),

* Processprog: nederlandsk.

har

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

sammensat af C.W.A. Timmermans, som fungerende formand for Femte Afdeling, og dommerne D.A.O. Edward og A. La Pergola (refererende dommer),

generaladvokat: S. Alber
justitssekretær: R. Grass,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved D. Martin, som befuldmægtiget,

på grundlag af den refererende dommers rapport,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 6. marts 2003,

afsagt følgende

Dom

1 Ved dom af 11. marts 2002, indgået til Domstolen den 15. marts 2002, har Arbeidsrechtbank van het Arrondissement Tongeren i medfør af artikel 234 EF forelagt to præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, som ændret og ajourført ved Rådets forordning (EF) nr. 118/97 af 2. december 1996 (EFT 1997 L 28, s. 1, herefter »forordning nr. 1408/71«) og af Rådets forordning nr. 1612/68/EØF af 15. oktober 1968 om arbejdskraftens frie bevægelighed inden for Fællesskabet (EFT 1968 II, s. 467).

2 Disse spørgsmål er blevet rejst inden for rammerne af en retssag, der føres af Nina Kristiansen mod Rijksdienst voor Arbeidsvooziening (Direktoratet for Arbejdsløshedsforsikring, herefter »RVA«) vedrørende en ansøgning om arbejdsløshedsunderstøttelse, som hun havde indgivet, og som RVA havde afslået.

Retsforskrifter

Fællesskabsretlige bestemmelser

3 Artikel 67 i forordning nr. 1408/71 med overskriften »Sammenlægning af forsikrings- eller beskæftigelsesperioder« bestemmer:

»1. Den kompetente institution i en medlemsstat, efter hvis lovgivning erhvervelse, bevarelse eller generhvervelse af ret til ydelser er betinget af, at der er tilbagelagt forsikringsperioder, skal i fornødent omfang medregne forsikrings- eller beskæftigelsesperioder, der er tilbagelagt som arbejdstager efter enhver anden medlemsstats lovgivning, som om det drejede sig om forsikringsperioder, der var tilbagelagt efter den for denne institution gældende lovgivning, dog forudsat at beskæftigelsesperioderne ville være blevet anset for forsikringsperioder, hvis de havde været tilbagelagt efter denne lovgivning.

2. Den kompetente institution i en medlemsstat, efter hvis lovgivning erhvervelse, bevarelse eller generhvervelse af ret til ydelser er betinget af, at der er tilbagelagt beskæftigelsesperioder, skal i fornødent omfang medregne forsikrings- eller beskæftigelsesperioder, der er tilbagelagt som arbejdstager efter enhver anden medlemsstats lovgivning, som om det drejede sig om beskæftigelsesperioder, der var tilbagelagt efter den for denne institution gældende lovgivning.

3. Bortset fra de i artikel 71, stk. 1, litra a), nr. ii), og litra b), nr. ii), omhandlede tilfælde, er anvendelsen af bestemmelserne i stk. 1 og 2 betinget af, at den pågældende senest har tilbagelagt:

— forsikringsperioder, i det i stk. 1 omhandlede tilfælde

— beskæftigelsesperioder, i det i stk. 2 omhandlede tilfælde

efter den lovgivning, i henhold til hvilken ydelserne begæres.

4. Når det tidsrum, for hvilket ydelserne tilkendes, er afhængigt af længden af forsikrings- eller beskæftigelsesperioder, finder bestemmelserne i stk. 1 eller stk. 2 anvendelse, alt efter omstændighederne.«

4 Artikel 28a i den ordning, der finder anvendelse på øvrige ansatte i De Europæiske Fællesskaber (herefter »RAA«), som er indført ved Rådets forordning (EKSF, EØF, Euratom) nr. 2799/85 af 27. september 1985 om ændring af vedtægten for tjenestemænd i De Europæiske Fællesskaber og ansættelsesvilkårene for de øvrige ansatte i disse Fællesskaber (EFT L 265, s. 1), bestemmer:

1. Den tidligere midlertidigt ansatte, som efter at være ophørt med at arbejde i en af De Europæiske Fællesskabers institutioner er uden beskæftigelse, kan:

— såfremt han ikke er berettiget til en af De Europæiske Fællesskaber betalt alders- eller invalidepension

— såfremt hans udtræden af tjenesten ikke skyldes afskedigelse efter ansøgning eller opsigelse af kontrakten af disciplinære årsager

— såfremt han har gjort tjeneste i en periode på mindst seks måneder, og

— såfremt han er bosat i en af Fællesskabets medlemsstater,

få udbetalt en månedlig arbejdsløshedsunderstøttelse på nedenstående betingelser.

Såfremt den pågældende har ret til arbejdsløshedsunderstøttelse i henhold til en national ordning, har han pligt til at meddele dette til den institution, som han henhørte under, hvorefter denne straks underretter Kommissionen herom. I dette tilfælde skal den pågældende understøttelse fratrækkes den, der udbetales i henhold til stk. 3.

2. Arbejdsløshedsunderstøttelsen er betinget af, at den tidligere midlertidigt ansatte:

a) har meldt sig som arbejdssøgende på arbejdsformidlingen i den medlemsstat, hvor han har taget bopæl

b) opfylder de forpligtelser, der er fastsat i denne medlemsstats lovgivning, og som påhviler personer, der modtager arbejdsløshedsunderstøttelse i henhold til denne lovgivning

c) hver måned til den institution, som han henhørte under, fremsender en attest, som er udstedt af det pågældende lands kompetente myndighed, og hvori det oplyses, om han har opfyldt de i litra a) og b) nævnte forpligtelser; attesten sendes straks videre til Kommissionen.

I tilfælde af sygdom, ulykke, fødsel, invaliditet eller forhold, der er anerkendt som ligestillet hermed, eller i tilfælde, hvor den nationale kompetente myndighed har dispenseret fra opfyldelsen af disse forpligtelser, kan Fællesskabet påbegynde eller fortsætte udbetaling af understøttelse, selv om de i litra b) nævnte nationale forpligtelser ikke er opfyldt.

[...]

4. Arbejdsløshedsunderstøttelsen udbetales til den tidligere midlertidigt ansatte i en periode på højst 24 måneder fra datoen for tjenestens ophør at regne. Såfremt den tidligere midlertidigt ansatte inden for denne periode ophører med at opfylde de i stk. 1 og 2 omhandlede betingelser, afbrydes udbetalingen af understøttelsen. Understøttelsen udbetales på ny, såfremt den tidligere midlertidigt ansatte inden udløbet af perioden på ny opfylder de nævnte betingelser uden at have erhvervet ret til en national arbejdsløshedsunderstøttelse.

[...]

8. Den arbejdsløshedsunderstøttelse, som udbetales til den tidligere midlertidigt ansatte, der fortsat er uden beskæftigelse, er omfattet af forordning (EØF, Euratom, EKSF) nr. 260/68 om fastsættelse af betingelserne for og fremgangsmåden ved opkrævning af skat til De Europæiske Fællesskaber.

9. De kompetente nationale myndigheder på beskæftigelses- og arbejdsløshedsområdet sikrer inden for rammerne af deres nationale lovgivning sammen med Kommissionen et effektiv samarbejde med henblik på korrekt anvendelse af denne artikel.

5 Artikel 7, stk. 4, i forordning nr. 1612/68 har følgende ordlyd:

»Enhver bestemmelse i kollektive eller individuelle overenskomster eller andre kollektive aftaler om adgang til beskæftigelse, aflønning og alle andre arbejds- og afskedigelsesvilkår er retligt ugyldig, hvis den fastsætter eller tillader diskriminerende betingelser for arbejdstagere, der er statsborgere i andre medlemsstater.«

Nationale bestemmelser

6 Artikel 30 i kongelig anordning af 25. november 1991 om arbejdsløshed (*Moniteur belge* af 31.12.1991, herefter »den kongelige anordning«) bestemmer:

»For at have ret til ydelser ved arbejdsløshed, skal en heltidsbeskæftiget arbejdstager have tilbagelagt følgende antal arbejdsdage:

[...]

2° 468 i løbet af de 27 måneder forud for ansøgningen om arbejdsløshedsunderstøttelse, såfremt han er mindst 36 år og under 50 år.

[...]

Den i stk. 1 omhandlede referenceperiode forlænges med det antal dage, som er omfattet af perioden:

[...]

3° udøvelse i en periode på mindst seks måneder af et erhverv, hvorved arbejdstageren ikke er omfattet af den sociale sikringsordnings bestemmelser om arbejdsløshed; forlængelsen må ikke være på mere end ni år.«

7 Artikel 37, stk. 1, i den kongelige anordning har følgende ordlyd:

»Ved anvendelsen af dette kapitel tages der hensyn til beskæftigelse, der er udført i et erhverv eller i en virksomhed, der er omfattet af den sociale sikringsordnings bestemmelser om arbejdsløshed, hvorved der for denne beskæftigelse samtidigt:

1° er betalt et vederlag, der mindst svarer til mindstelønnen

[...]

2° er blevet indbetalt bidrag af dette vederlag til den sociale sikringsordning, herunder til arbejdsløshedsforsikringen.«

8 Artikel 44 i den kongelige anordning bestemmer:

»For at kunne oppebære arbejdsløshedsunderstøttelse skal den arbejdsløse have mistet sit arbejde og sin aflønning som følge af årsager, som han ikke har haft nogen indflydelse på.«

9 Artikel 46, stk. 1, i den kongelige anordning har følgende ordlyd:

»Ved anvendelsen af artikel 44 anses bl.a. følgende ydelser for at være aflønning:

[...]

5° den godtgørelse, som arbejdstageren kan gøre krav på som følge af opsigelse af ansættelseskontrakten, bortset fra godtgørelse for ikke-økonomisk skade samt ydelser, der udbetales som supplement til arbejdsløshedsunderstøttelsen

[...]

Ved anvendelsen af stk. 1, nr. 5°, skal en godtgørelse eller en del af en godtgørelse, der udbetales i forbindelse med afskedigelsen af en ufrivilligt arbejdsløs, anses for at være en ydelse, der udbetales som supplement til arbejdsløshedsunderstøttelsen, hvis følgende betingelser er opfyldt:

— godtgørelsen betragtes ikke af parterne som en fratrædelsesgodtgørelse

— godtgørelsen eller en del af denne kan ikke træde i stedet for de fordele, der tildeles inden for rammerne af en normal afskedigelsesordning, idet disse fordele reelt er blevet tildelt.«

10 Artikel 14 i ministeriel bekendtgørelse af 26. november 1991 om de nærmere regler for anvendelsen af arbejdsløshedslovgivningen (*Moniteur belge* af 25.1.1992, herefter »bekendtgørelsen«) er affattet således:

»I beregningen af det fornødne antal arbejdsdage indgår ikke beskæftigelse, der udføres i et erhverv eller i en virksomhed, der ikke er omfattet af den sociale sikringsordnings bestemmelser om arbejdsløshed, uanset om der for denne beskæftigelse indeholdes bidrag.«

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

11 Nina Kristiansen, der er født den 17. november 1961, og som er norsk statsborger, var fra den 1. juni 1988 til den 1. november 1994 beskæftiget i Norge, efter at hun havde afsluttet sine universitetsstudier dér. I denne beskæftigelsesperiode var hun omfattet af den sociale sikringsordning i Norge.

12 Fra den 1. november 1994 til den 31. oktober 1996 arbejdede Nina Kristiansen på Institut for Referencematerialer og Målinger (herefter »IRMM«) i Geel (Belgien) i henhold til en kontrakt (en såkaldt »Individual Fellowship Contract«, herefter »IF-kontrakten«), som hun havde indgået med Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber. Formålet med denne kontrakt var at udbygge unge arbejdstageres faglige kvalifikationer. Nina Kristiansen deltog på dette grundlag i et »research training project«, og betingelserne for dette projekt var anført i et bilag til kontrakten. Det fremgik af disse betingelser, at hun ikke blev aflønnet, men fik udbetalt et månedligt beløb, der dækkede hendes udgifter til rejse og ophold. Hun skulle desuden selv betale sociale sikringsbidrag og skat. Hun var ikke omfattet af den sociale sikringsordning i Belgien.

13 Efter kontraktens udløb var Nina Kristiansen uden beskæftigelse i en måned.

14 Fra den 1. december 1996 til den 30. november 1999 arbejdede hun i Kommissionen i henhold til en kontrakt som midlertidigt ansat, inden for rammerne af hvilken hun var tilknyttet den sociale sikringsordning for tjenestemænd og ansatte ved De Europæiske Fællesskaber.

15 Da kontrakten udløb, indgav Nina Kristiansen ansøgning om arbejdsløshedsunderstøttelse i Belgien. Ved afgørelseaf 23. juni 2000 afslog RVA ansøgningen

med den begrundelse, at Nina Kristiansen ikke opfyldte betingelserne efter belgisk lovgivning, idet der herefter gælder et krav om, at hun skal have tilbagelagt 468 arbejdsdage eller dage, der er ligestillet hermed i den relevante referenceperiode, der udgør de sidste 27 måneder, før ansøgningen blev indgivet.

16 I sin afgørelse afviste RVA at tage hensyn til den beskæftigelse, som Nina Kristiansen havde haft som ansat i Kommissionen i perioden fra den 1. december 1996 til den 30. november 1999. RVA begrundede sin afgørelse med den omstændighed, at denne beskæftigelse var blevet udført inden for rammerne af et erhverv eller en virksomhed, der ikke er omfattet af den sociale sikringsordnings bestemmelser om arbejdsløshed, og som derfor ikke medregnes i henhold til artikel 37, stk. 1, i den kongelige anordning og bekendtgørelsens artikel 14. RVA var ikke desto mindre af den opfattelse, at den nævnte beskæftigelse forlængede den referenceperiode, der i medfør af artikel 30, stk. 3, i den kongelige anordning gælder for adgangen til den belgiske arbejdsløshedsunderstøttelsesordning.

17 For så vidt angår den beskæftigelse, som Nina Kristiansen havde udøvet i perioden fra den 1. november 1994 til den 31. oktober 1996 hos IRMM, var RVA til gengæld af den opfattelse, at en sådan periode, som har karakter af en uddannelsesperiode, som Nina Kristiansen har tilbagelagt som stipendiatstuderende, ikke forlængede referenceperioden efter artikel 30, stk. 3, i den kongelige anordning.

18 Under disse omstændigheder havde Nina Kristiansen ikke tilbagelagt et tilstrækkeligt antal arbejdsdage til, at hun kunne få udbetalt arbejdsløshedsunderstøttelse i henhold til belgisk lovgivning.

19 Nina Kristiansen anlagde sag til prøvelse af RVA's afgørelse ved Arbeidsrechtbank van het Arrondissement Tongeren.

20 Nina Kristiansen har for den forelæggende ret gjort gældende, at den beskæftigelse, hun havde ved IRMM inden for rammerne af IF-kontrakten, havde karakter af erhvervsmæssig beskæftigelse. I denne forbindelse har hun anført, at en sådan uddannelsesperiode ved IRMM har en særlig status i international ret i henhold til aftalen af 2. maj 1992 om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (EFT 1994 L 1, s. 3, herefter »EØS-aftalen«). Hun har i den forbindelse fremhævet, at et postuniversitært hverv hos IRMM i visse EØS-stater anses for at udgøre erhvervsmæssig beskæftigelse, der eventuelt er omfattet af den sociale sikringsordning, hvorimod det i Belgien anses for en praktikantstilling for en stipendiatstuderende. I denne medlemsstat kan en stipendiatstuderende ikke frivilligt drage fordel af den sociale sikringsordning, som gælder for erhvervsmæssig beskæftigelse. Ifølge Nina Kristiansen er en sådan forskel med hensyn til social sikring af en person, der udøver et postuniversitært hverv, uforenelig med artikel 7, stk. 4, i forordning nr. 1612/68.

21 RVA har gjort gældende, at den beskæftigelse, som Nina Kristiansen har udført ved IRMM, ikke er en erhvervsmæssig beskæftigelse, men en uddannelse i en praktikantstilling for stipendiatstuderende. Det fremgår nemlig af artikel 7 i bilaget til IF-kontrakten vedrørende de almindelige betingelser, at den pågældende ikke har været aflønnet, men har fået tildelt et månedligt beløb til rejse og ophold, og at hun ikke har været omfattet af den sociale sikringsordning. Af denne årsag forlænger den beskæftigelse, som Nina Kristiansen har udført ved IRMM, heller ikke referenceperioden for at opnå ret til arbejdsløshedsunderstøttelse.

22 Den forelæggende ret er af den opfattelse, at der er to problemer, der må løses. Det første vedrører spørgsmålet om, hvorvidt tidligere midlertidigt ansatte ved Kommissionen, der bor i Belgien, kan have ret til arbejdsløshedsunderstøttelse efter belgisk lovgivning, efter at deres beskæftigelse ved denne institution er ophørt, selv om der ikke er indeholdt sociale sikringsbidrag, og de pågældende kan få arbejdsløshedsunderstøttelse fra Kommissionen. Det andet vedrører spørgsmålet om, hvorvidt RVA's afgørelse, hvorefter en postuniversitær studerende, der er ansat ved IRMM i henhold til en IF-kontrakt, anses for at være en stipendiatstuderende, er i strid med fællesskabsretten, for så vidt som

afgørelsen tilsidesætter forbuddet mod forskelsbehandling eller princippet om arbejdskraftens frie bevægelighed.

23 Det er under disse omstændigheder, at Arbeidsrechtbank van het Arrondissement Tongeren har besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Er bestemmelserne i [...] forordning nr. 1408/71 [...] — for midlertidigt EF-ansatte, der efter ophøret af deres ansættelse ved EF bor i Belgien, for hvem der ikke indeholdes sociale sikringsbidrag, og som har ret til arbejdsløshedsunderstøttelse fra EF, til hinder for, at den nationale lovgivning anvendes på dem i fuldt omfang under overholdelse af den nationale antikumulationsregel, hvori det bestemmes, at arbejdstagere efter betingelserne for tildeling arbejdsløshedsunderstøttelse skal være uden arbejde og uden løn, hvorved navnlig anses for løn: Fratrædelsesgodtgørelse eller erstatning på grund af arbejdsaftalens ophør, som arbejdstageren måtte have ret til, bortset fra godtgørelse for ikke-økonomisk tab?

2) Er det i strid med [...] forordning nr. 1612/68 [...], afsnit II, artikel 7, stk. 4, hvorefter der skal tilstræbes ensartethed med hensyn til social sikring, og enhver forskelsbehandling er forbudt, at der (ifølge sagsøgeren) er forskel med hensyn til social sikring af en person, der udøver et postuniversitært hverv inden for EØS, idet et postuniversitært hverv i forskellige EØS-stater anses for en erhvervsvirksomhed, som eventuelt er omfattet af den sociale sikringsordning, og at en person, der udøver et postuniversitært hverv i Belgien, (ifølge sagsøgeren med urette) anses for at være en stipendiatstuderende, og en person i denne situation selv skal forsikre sig i den belgiske nationale ordning,

skønt dette ikke er muligt på frivilligt grundlag (i hvert fald hvad angår arbejdsløshedsforsikring)?«

Om de præjudicielle spørgsmål

24 Det skal indledningsvis bemærkes, at forordning nr. 1612/68 og nr. 1408/71 finder anvendelse på norske statsborgere i henhold til artikel 28 og 29 i samt bilag V og VI til EØS-aftalen. Da det fremgår af forelæggelsesdommen, at Nina Kristiansen, der er bosat i Belgien, er norsk statsborger, kan hun påberåbe sig bestemmelserne i de pågældende forordninger.

Første spørgsmål

25 Med det første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om forordning nr. 1408/71 er til hinder for anvendelsen af en national ordning vedrørende arbejdsløshedsunderstøttelse og særligt, om den er til hinder for, at en national antikumulationsregel, der er fastsat i denne ordning, anvendes på en tidligere midlertidigt ansat ved Kommissionen, der er bosat i en medlemsstat, og som har ret til arbejdsløshedsunderstøttelse fra Kommissionen.

26 I denne forbindelse fremgår det af forelæggelsesdommen, at Nina Kristiansen har været midlertidigt ansat ved Kommissionen fra den 1. december 1996 til den 30. november 1999, og at hun efterfølgende i sin egenskab af tidligere midlertidigt ansat har oppebåret arbejdsløshedsdagpenge i medfør af RAA.

27 Det følger dels heraf, at — som Kommissionen med rette har anført i sine indlæg — det første spørgsmål henhører under anvendelsesområdet for RAA, og at det særligt berører forholdet mellem de bestemmelser i denne ordning, der finder anvendelse på tidligere midlertidigt ansatte, og antikumulationsreglerne i den belgiske arbejdsløshedsunderstøttelsesordning.

28 Det fremgår dels af fast retspraksis, at Domstolen med henblik på at give den nationale ret, som har forelagt et præjudicielt spørgsmål, et hensigtsmæssigt svar, kan inddrage fællesskabsregler, som den nationale ret ikke har henvist til i spørgsmålet (dom af 20.3.1986, sag 35/85, Tissier, Sml. s. 1207, præmis 9, af 27.3.1990, sag C-315/88, Bagli Pennacchiotti, Sml. I, s. 1323, præmis 10, og af 18.11.1999, sag C-107/98, Teckal, Sml. I, s. 8121, præmis 39).

29 Blandt de bestemmelser, der finder anvendelse på tidligere midlertidigt ansatte, udgør RAA's artikel 28a en særlig bestemmelse, der regulerer forholdet mellem ydelser ved arbejdsløshed efter fællesskabsretten og de ydelser, der udbetales i medfør af de nationale ordninger.

30 Under disse omstændigheder er det, med henblik på at give den forelæggende ret et hensigtsmæssigt svar, de relevante bestemmelser i RAA og ikke bestemmelserne i forordning nr. 1408/71, der skal fortolkes.

31 I denne forbindelse bemærkes for det første, at det følger af fast retspraksis, således som generaladvokaten har anført i punkt 33 i forslaget til afgørelse, at fællesskabsretten ikke begrænser medlemsstaternes kompetence til selv at udforme

deres sociale sikringsordninger, og at det i mangel af en harmonisering på fællesskabsplan tilkommer hver medlemsstat i lovgivningen at fastsætte dels vilkårene for retten eller forpligtelsen til at blive tilsluttet en social sikringsordning, dels de betingelser, som en person skal opfylde for at være berettiget til ydelser. Det forholder sig imidlertid således, at medlemsstaterne skal overholde fællesskabsretten ved udøvelsen af denne kompetence (dom af 12.7.2001, sag C-157/99, Smits og Peerbooms, Sml. I, s. 5473, præmis 44-46).

32 For det andet er RAA, som Kommissionen har fremhævet i sine indlæg, blevet vedtaget ved en rådsforordning, som i henhold til artikel 249, stk. 2, EF er almengyldig, bindende i alle enkeltheder og gælder umiddelbart i hver medlemsstat. Det følger heraf, at RAA ikke alene har en intern betydning for fællesskabsinstitutionernes administrationer, men at RAA skaber forpligtelser for medlemsstaterne, i det omfang disses medvirken er nødvendig for at gennemføre dem (dom af 7.5.1987, sag 186/85, Kommissionen mod Belgien, Sml. s. 2029, præmis 21).

33 I denne sammenhæng bemærkes, at det i RAA's artikel 28a, stk. 1, andet afsnit, er fastsat, at når en tidligere midlertidigt ansat har ret til arbejdsløshedsunderstøttelse i henhold til en national ordning »[...] skal den pågældende understøttelse fratrækkes den, der udbetales i henhold til [fællesskabsordningen]«. Det fastsættes således i denne bestemmelse, at Fællesskabets ordning for arbejdsløshedsunderstøttelse har en supplerende karakter i forhold til medlemsstaternes ordninger.

34 Da ydelsen udspringer af selve bestemmelsen i RAA's artikel 28a, stk. 1, andet afsnit, er den supplerende karakter af Fællesskabets ordning for arbejdsløshedsunderstøttelse bindende for medlemsstaterne, og bestemmelser i national lovgivning kan ikke se bort herfra (dommen i sagen Kommissionen mod Belgien, præmis 23).

35 Det følger af ovenstående bemærkninger, at det første spørgsmål skal besvares med, at det i RAA's artikel 28a, stk. 1, andet afsnit, er fastsat, at Fællesskabets ordning for arbejdsløshedsunderstøttelse har en supplerende karakter i forhold til medlemsstaternes ordninger, og at der kan ikke ses bort herfra ved anvendelsen af en medlemsstats ordning vedrørende arbejdsløshedsunderstøttelse og særligt af en national antikumulationsregel, der er fastsat i denne ordning, på en tidligere midlertidigt ansat, der er bosat i den pågældende medlemsstat, og som har ret til arbejdsløshedsunderstøttelse udbetalt i henhold til RAA.

Andet spørgsmål

36 Med det andet spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om forbuddet mod forskelsbehandling i artikel 7, stk. 4, i forordning nr. 1612/68 er til hinder for, at en person, der udøver et postuniversitært hverv som det, der er fastsat i IF-kontrakten, i en medlemsstat anses for at være en stipendiatstuderende, der ikke kan optages i den nationale arbejdsløshedsforsikringsordning, når en person, der udøver et tilsvarende hverv, i andre medlemsstater anses for at være erhvervsmæssigt beskæftiget og dermed for at være omfattet af en sådan arbejdsløshedsforsikringsordning.

37 I denne forbindelse skal det for det første blot bemærkes — således som det allerede er udtalt i denne doms præmis 31 — at fællesskabsretten ikke begrænser medlemsstaternes kompetence til selv at udforme deres sociale sikringsordninger, og at det i mangel af en harmonisering på fællesskabsplan tilkommer hver medlemsstat i lovgivningen at fastsætte dels vilkårene for retten eller forpligtelsen

til at blive tilsluttet en social sikringsordning, dels de betingelser, som en person skal opfylde for at være berettiget til ydelser (Smits og Peerbooms-dommen, præmis 44 og 45).

38 For det andet forholder det sig således, at princippet om forbud mod forskelsbehandling — der er nedfældet såvel i artikel 39, stk. 2, EF som i artikel 7 i forordning nr. 1612/68 — ved inden for EF-traktatens kompetenceområde at forbyde hver medlemsstat at anvende national ret forskelligt alt efter de pågældende personers nationalitet, ikke gælder for den eventuelle forskelsbehandling, der kan følge af, at de nationale lovgivninger afviger fra den ene medlemsstat til den anden, forudsat at disse forskelle berører de personer, der er omfattet af anvendelsesområdet for disse lovgivninger, på ensartet vis efter objektive kriterier og uden hensyn til deres nationalitet.

39 I denne sammenhæng bemærkes særligt for så vidt angår den belgiske lovgivning om social sikring, at denne lovgivning ikke kan anses for at være i strid med fællesskabsretten, alene fordi den kvalificerer det postuniversitære hverv, som Nina Kristiansen udøvede ved IRMM, som et hverv, der varetages af en stipendiatstuderende, og som ikke berettiger til optagelse i den nationale arbejdsløshedsunderstøttelsesordning, idet en belgisk statsborger, der har haft en tilsvarende beskæftigelse, behandles på samme måde.

40 Under disse omstændigheder skal det andet spørgsmål besvares med, at princippet om forbud mod forskelsbehandling i artikel 7, stk. 4, i forordning nr. 1612/68 ikke er til hinder for, at en person, der udøver et postuniversitært hverv som det, der er omhandlet i hovedsagen, i en medlemsstat anses for at være en stipendiatstuderende, der ikke kan optages i den nationale arbejdsløshedsforsikringsordning, når en person, der udøver et tilsvarende hverv, i andre medlems-

stater anses for at være erhvervsmæssigt beskæftiget og dermed for at være omfattet af arbejdsløshedsforsikringsordningen.

Sagens omkostninger

41 De udgifter, der er afholdt af Kommissionen, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser kender

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt af Arbeidsrechtbank van het Arrondissement Tongeren ved dom af 11. marts 2002, for ret:

1) **Artikel 28a, stk. 1, andet afsnit, i den ordning, der finder anvendelse på øvrige ansatte i De Europæiske Fællesskaber, fastsætter, at Fællesskabets ordning for arbejdsløshedsunderstøttelse har en supplerende karakter i forhold til**

medlemsstaternes ordninger, og der kan ikke ses bort herfra ved anvendelsen af en medlemsstats ordning vedrørende arbejdsløshedsunderstøttelse og særligt af en national antikumulationsregel, der er fastsat i denne ordning, på en tidligere midlertidigt ansat, der er bosat i den pågældende medlemsstat, og som har ret til arbejdsløshedsunderstøttelse udbetalt i henhold til den ordning, der finder anvendelse på øvrige ansatte i De Europæiske Fællesskaber.

2) Princippet om forbud mod forskelsbehandling i artikel 7, stk. 4, i Rådets forordning nr. 1612/68/EØF af 15. oktober 1968 om arbejdskraftens frie bevægelighed inden for Fællesskabet er ikke til hinder for, at en person, der udøver et postuniversitært hverv som det, der er omhandlet i hovedsagen, i en medlemsstat anses for at være en stipendiatstuderende, der ikke kan optages i den nationale arbejdsløshedsforsikringsordning, når en person, der udøver et tilsvarende hverv, i andre medlemsstater anses for at være erhvervsmæssigt beskæftiget og dermed for at være omfattet af arbejdsløshedsforsikringsordningen.

Timmermans Edward La Pergola

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 4. december 2003.

R. Grass V. Skouris

Justitssekretær Præsident